



samk



Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

JOONAS OKSANEN

Matkustusturvallisuus yrityksissä ulkomaankauppaa tehtäessä

KANSAINVÄLISEN KAUPAN KOULUTUSOHJELMA
2021

Tekijä(t) Oksanen, Joonas	Opinnäytetyö, AMK	Lokakuu 2021
	Sivumäärä 39	Julkaisun kieli Suomi
<p>Julkaisun nimi Matkustusturvallisuus yrityksissä ulkomaankauppaa tehtäessä</p>		
<p>Tutkinto-ohjelma Kansainvälisen kaupan koulutusohjelma</p>		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia, miten matkustusturvallisuus on huomioitu yrityksissä ulkomaankauppaa tehtäessä. Opinnäytetyöllä ei ollut toimeksiantajaa. Tutkimus suoritettiin haastattelemalla viittä eri henkilöä, jotka ovat toimineet usean vuoden ajan ulkomaankaupan parissa ja matkustavat paljon työnsä puolesta. Haastattelut suoritettiin puolistrukturoidusti.</p> <p>Haastattelujen jälkeen vertasin saamiani haastatteluvastauksia keräämääni teoretietoon matkustusturvallisuudesta. Aihealueina tutkimuksessani oli liikkumisen turvallisuus, terveysturvallisuus matkustettaessa, tietotekninen turvallisuus sekä maksuliikenneturvallisuus. Lähteinä käytin sekä sähköisiä- että kirjallisia lähteitä.</p> <p>Tutkimus antaa pääpiirteitä siitä, miten käsittelemäni neljä aihealuetta on huomioitu yrityksissä. Koen, että saamani vastaukset ovat laadukkaita, ja tarjoavat hyvän kuvan siitä, miten eri yrityksissä matkustusturvallisuus on huomioitu. Saamissani vastauksissa ei ollut suurta eroa teoretiedon kanssa. Tutkimustani voisi jatkaa keskittymällä tarkemmin yhteen käsittelemistäni aihealueista. Koen, että tärkein näistä on tietotekninen turvallisuus. Informaatioteknologialla on jatkuvasti kasvava rooli jokaisella työpaikalla ja sen suojeleminen ulkopuolisilta tekijöiltä muuttuu jatkuvasti merkityksellisemmäksi.</p>		
<p>Avainsanat Liikkumisen turvallisuus, terveysturvallisuus, tietotekninen turvallisuus, maksuliikenneturvallisuus</p>		

Author(s) Oksanen, Joonas	Type of Publication Bachelor's thesis / Master's thesis	Date Month Year
	Number of pages 39	Language of publication: Finnish
Title of publication Travel safety in companies when conducting foreign trade		
Degree program International trade		
<p>Abstract</p> <p>The aim of the thesis was to study how travel safety has been considered in companies when conducting foreign trade. There was no client for the thesis. The study was conducted by interviewing five different people who have been involved in foreign trade for several years and they travel a lot on their job. The interviews were conducted in a semi-structured manner.</p> <p>After the interviews, I analyzed the interview responses I received and compared them to the data I have previously collected on travel safety. The topics of my research were travel safety when travelling abroad, health safety when travelling, IT-safety and payment transaction security. I used both literature and online sources.</p> <p>The study provides the main features on how the four topics have been addressed in companies. I believe the answers I have received are high quality in nature and provide a good picture how travel safety in general has been considered in different companies. The answers I received did not differ much from the theoretical data. My research could be continued by taking a closer look on one of the topics I have addressed. I believe the most important topic of those is IT security. Information technology plays an increasingly important role at every workplace and protecting it from outside factors keeps getting more important than ever.</p>		
Keywords Travel safety, health safety, IT-safety, payment transaction safety.		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA, TARKOITUS JA AIKATAULU	6
3 TUTKIMUSONGELMA	7
4 TEORIATIE TOA MATKUSTUSTURVALLISUUDESTA	8
4.1 Liikkuminen ulkomailla	8
4.2 Terveys matkustettaessa	9
4.3 Tietotekninen turvallisuus	10
4.4 Maksuliikenne	12
5 COVID-19 PANDEMIAN TUOMAT HAASTEET TYÖMATKUSTAMISESSA	14
6 VIITEKEHYKSEN KÄSITTEIDEN SUHTEET	15
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	16
7.1 Puolistrukturoitu haastattelu	17
7.2 Haastattelukysymykset	17
8 HAASTATTELUJEN LÄPIKÄYNTI	18
8.1 Haastattelu 1	18
8.2 Haastattelu 2	23
8.3 Haastattelu 3	25
8.4 Haastattelu 4	28
8.5 Haastattelu 5	30
9 HAASTATTELUJEN ANALYSOINTI	33
10 TUTKIMUKSEN ONNISTUMINEN JA LOPPUSANAT	35
LÄHTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni tavoitteena oli tutkia matkustusturvallisuutta yrityksissä yritysten harjoittaessa ulkomaankauppaa. Vaikka nykypäivänä yhä suurenevassa määrin hyödynnetään esimerkiksi palavereja etäyhteyksiä hyödyntäen, monelle on silti tärkeää, että pysytään järjestämään palavereja kasvotusten, minkä vuoksi matkustus on keskeinen osa yritysten toimintaa. Matkustusturvallisuus on keskeinen asia yrityksille ja yrityksissä toimiville ihmisille. minkä johdosta tämä aihe on tärkeä. Matkustusturvallisuuden liittyy useita osa-alueita, joita ovat mm. terveyteen liittyvät kysymykset, liikkuminen ulkomailla sekä tietotekninen turvallisuus

Vuoden 2020 Covid-19 pandemia on tuonut paljon lisähaasteita matkustamiseen luoden yrityksille uusia haasteita ulkomaankaupassa. Rokotekattavuuden kasvaminen ja eri maissa rokotuspassin käyttöönotto on tuonut mahdollisuuden matkustamiselle, ja näin matkustus eri maiden kohdeorganisaatioihin on alkanut palata normaalimpaan suuntaan, mitä matkustaminen oli ennen pandemiaa. Etäyhteydet ovatkin olleet keskeisenä osana ulkomaankaupan harjoittamisessa pandemian aikana, mutta uskon, että pandemian hellittäessä matkustus alkaa palautua normaaliin suuntaan.

Opinnäytetyö on tehty haastattelumuotoisena. Valitsin neljä haastateltavaa, joille kehitin kymmenen kysymyksen listan. Kysymyksissä käsitellään ulkomaankauppaa ja siihen liittyviä haasteita heidän kokemustensa ja työnsä kautta. Koen, että henkilö, joka on tehnyt usean vuoden ajan ulkomaankauppaa, on paras lähde toiselle henkilölle, joka on aloittamassa toiminnan ulkomaankaupan parissa omassa organisaatiossaan. Haastatteluista saamiani vastauksia tulen analysoimaan ja vertaamaan keskenään.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA, TARKOITUS JA AIKATAULU

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia yleisesti matkustusturvallisuutta, sekä kehittää ohjeistusta, jota yritykset, ja muut toimijat voivat hyödyntää tehdessään ulkomaankauppaa ja näin helpottaa turvallisuustoimintaa. (Pohjola vakuutus. 2019)

Matkustusturvallisuus pitää sisällään useita käsitteitä, minkä takia koen, että matkustusturvallisuus on käsitteenä tärkeä. Ulkomaankauppaa tehtäessä ei välttämättä tule heti ajatelleeksi, kuinka paljon käsitteitä matkustusturvallisuus pitää sisällään. Siksi onkin tärkeää koota keskeiset käsitteet, ajatukset ja ohjeistukset yhdeksi kokonaisuudeksi ja näin mahdollisesti helpottaa jonkun toisen toimia ulkomaankaupan parissa. (Ulkoministeriö. 2021)

Useat eri toimijat ovatkin antaneet ohjeistuksensa matkustusturvallisuudesta, kuten esimerkiksi poliisi, suojelupoliisi ja ulkoministeriö. Koen, että nämä ohjeet antavat hyvää pohjaa matkustusturvallisuudelle, mutta itse koen, että matkustusturvallisuutta ei voi pelkästään oppia kirjoitetuista teksteistä, vaan sitä tulisi oppia kokemuksen kautta. Tämän vuoksi olen opinnäytetyötäni varten haastatellut viittä eri henkilöä, jotka ovat toimineet usean vuoden ajan ulkomaankaupan ja matkustamisen parissa työnsä vuoksi. (Ulkoministeriö. 2021)

Koen, että haastattelemieni henkilöiden vuosien aikana karttama kokemus on verrattavissa yhtä arvokasta kuin kirjoitetut ohjeistukset matkustusturvallisuudesta. Haastattelemani henkilöt ovat toimineet ulkomaankaupan parissa usealla vuosikymmenellä, joten heillä on henkilökohtaista kokemusta siitä, miten esimerkiksi tietoturva on tullut yhä suuremmaksi osaksi matkustusturvallisuutta ja miten maailma on kehittynyt sekä näkemys siitä, millaisena kehitys mahdollisesti jatkuu. (Ulkoministeriö. 2021)

Työstäni voivat hyötyä uudet yritykset ja yksityiset toimijat, kun he suunnittelevat työmatkustuksen turvallisuutta. Työtäni voitaisiin käyttää yleisenä ohjeistuksena tai perehdytyspohjaisena tiedonlähteenä, kun suunnitellaan työmatkustamista ulkomaille. Perehdytettäessä uusia työntekijöitä matkustusturvallisuuteen, työtäni voitaisiin käyttää perustietoja antavana kokonaisuutena. (SUPO. 2020)

3 TUTKIMUSONGELMA

Työssäni tutkimusongelmana on selvittää haastatteluiden avulla, miten matkustusturvallisuutta huomioidaan tällä hetkellä, ja miten sitä voisi haastateltavien mielestä parantaa yrityksissä ja organisaatioissa, joissa he työskentelevät.

Haastattelussa käytän puolistrukturoitua haastattelua, eli en lähde liiaksi rajaamaan kysymyksiä, vaan annan haastateltavan vastata vapaasti ja näin mahdollisesti kertoen minulle enemmän tietoa kuin tilanteessa, jossa haastattelu olisi suppeampi.

Tutkimusaiheikseni valitsin tietoteknisen turvallisuuden, maksuliikenteen, liikkumisen eri muotojen käyttämisen turvallisesti sekä työntekijän terveydestä huolehtimisen työmatkoilla. Koen, että nämä neljä aihealuetta koskettavat suuresti sekä työntekijää että yritystä, jossa hän toimii.

4 TEORIATIETOA MATKUSTUSTURVALLISUUDESTA

Teoriaosiossa käsittelem valitsemani neljä aihealuetta tarkemmin, jokainen aihealue omana kokonaisuutenaan. Käsittelemällä aihealueet omana kokonaisuutenaan taustoitetaan tietopohjaa ja vastauksia, joita tulen mahdollisesti saamaan tekemissäni haastatteluisissa.

Liikematkustaminen käsitteenä tarkoittaa työmatkustusta, mikä on henkilön tekemä matka, jonka hän tekee suorittaakseen hänelle työssään olevien velvoitteiden ja töiden suorittamista muualla kuin itse omalla toimipisteellään. Tällä voidaan tarkoittaa sekä maan sisäistä matkustamista että valtiosta toiseen tapahtuvaan valtion rajojen ylittämää matkustamista työasioissa.

(Ammattiliitto Pro. 2021)

4.1 Liikkuminen ulkomailla

Ulkomailla liikuttaessa työasioissa on otettava monia asioita huomioon. Näitä ovat, millä kulkumuodolla kohteeseen liikutaan ja miten kohteen sisällä liikutaan, esimerkiksi julkista liikennettä käyttäen tai vuokra-autolla. Tämän vuoksi onkin tärkeä ottaa selvää kohteesta ennen matkaa sekä selvitettävä kohteesta annettua täsmällistä tietoa, kuten esimerkiksi liikkumisen turvallisuudesta. (Ulkoministeriö. 2021)

Ulkoministeriö on antanut maakohtaisesti selkeät ohjeet matkustamisesta eri valtioihin. Nämä matkustustiedotteet pitävät sisällään maakohtaisesti poliittisen tilanteen, turisteille kohdistuvat mahdolliset vaarat sekä, mitkä kulkumuodot, esimerkiksi taksit ja junat ovat turvallisia liikkumisen vaihtoehtoja. Koronaviruspandemian johdosta tällä hetkellä kaikkea turhaa matkustamista suositellaan välttämään, mikä näkyy jokaiselle maalle annetussa matkustustiedotteessa, erityismainintoina Brasilia ja Etelä-Afrikkaan koronavirusmuunnosten vuoksi. (Ulkoministeriö. 2021)

Ulkomailla liikuttaessa kattava matkavakuutus on tärkeä hankkia ennen matkaa, joko itse tai työnantajan toimesta. EU-alueella matkustettaessa eurooppalainen

sairaanhoitokortti on hyvä lisä, mutta kyseinen kortti ei kata kaikkia palveluja, joita tapaturmassa voidaan tarvita, minkä vuoksi matkavakuutus on tärkeää olla. Matkavakuutuksella pystytään myös kattamaan aiheutuneita kuluja esimerkiksi kadonneesta tai rikkoutuneesta omaisuudesta. (Ulkoministeriö, 2021) (Pohjola vakuutus, 2019)

Ulkomailla liikuttaessa on tärkeää muistaa, että muiden maiden liikennekulttuurissa voi olla suuriakin eroja verrattuna Suomeen. Suuriakin eroja voi olla liikennekäyttämismisessä ja ajoneuvojen kunnossa ja tieliikennekelpoisuudessa. On tärkeä huomioida, ovatko omat ajotaidot riittävät kohdemaan tieliikennekulttuuriin. Myöskin tärkeä huomionarvoinen asia on, että jokaisessa maassa autoilijan ja jalankulkijan suhde ei ole sellainen, jossa autoilija väistää aina kävelevää jalankulkijaa tai pyörällä liikkujaa. Kävellessä tulee myöskin maakohtaisesti huomioida vasemmanpuoleinen liikenne. (Terveyskirjasto. 2016)

4.2 Terveys matkustettaessa

Ennen ulkomaankomennukselle lähtöä on hyvä lukea ulkoministeriön matkustustiedotteesta kohdemaata koskeva matkustamiseen liittyvä informaatio kohdevaltion turvallisuus- ja terveystilanne. Matkustustiedotteessa on kohdemaasta riippuen listattu mahdollisia terveydellisiä riskitekijöitä. Näitä voivat olla esimerkiksi tartuntataudit kuten HI-viruksen aiheuttama HIV, malaria tai vesijohtoveden puhtaus. (Ulkoministeriö. 2021)

Ulkomaille matkustettaessa terveydestä puhuttaessa käsitteenä terveys pitää sisällään useita eri asioita. Näitä ovat ennen matkaa otettavat rokotukset sekä mahdollinen estolääkitys eri tauteja, kuten malariaa vastaan otettava estolääkitys, matkavakuutuksen ja eurooppalaisen sairaanhoitokortin hankkiminen ennen matkaa, varata itselle määrättyjä reseptilääkkeitä mukaan vähintään kahden viikon annos sekä itsehoitolääkkeitä esimerkiksi kuume- ja ripulitartunnan hoitoon sekä selvittää paikallisesti esiintyvät taudit ja niiden ehkäisy matkakohteessa.

(Tavallisimmat terveysvaarat matkoilla – riittääkö, että rokotukset on kunnossa. 2019)

Oli kyseessä työ- tai vapaa-ajan matka, omasta henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtiminen on aina tärkeää maasta riippumatta. Yleisesti matkailija saattaa sairastua matkansa aikana ripuliin, flunssaan, keuhkokuumeeseen tai influenssaan. Näiltä suojautumaan pystyy parhaiten ottamalla ennen matkaa asianmukaiset rokotukset sekä huolehtimalla perushygieniasta esimerkiksi käsiä pesemällä ja käsidesiä käyttämällä sekä olematta koskematta omaa naamaa sekä välttämällä tarpeetonta koskettelua.

(Tavallisimmat terveysvaarat matkoilla – riittääkö, että rokotukset on kunnossa. 2019)

Terveys on myöskin huomioitava matkamuotoa valittaessa. Mikäli matkustusmuodoksi valikoituu lentäminen, on useita eri asioita huomioitava ennen lentoon lähtöä. Terveyskirjasto on listannut erinomaisesti eri tekijät, jotka saattavat rajoittaa lentomat-kustamista, tai jotka saattavat vaatia erityisjärjestelyjä lennon aikana. Näitä tekijöitä ovat äskettäin tehty leikkaus, oireinen sepelvaltimotauti, äskettäinen sydäninfarkti tai aivoverenvuoto, krooniset keuhkosairaudet, äskettäin saatu hoidettava vamma, lisäha-pen tarve, vesirokko tai muut tarttuvat taudit kuten esimerkiksi tuberkuloosi, kurkku-mätä ja tällä hetkellä Covid-19 tartunta. Nämä lentomat-kustusta rajoittavat tekijät tulisi myöskin huomioida työntekijäkohtaisesti yrityksissä, kun suunnitellaan toiseen valti-oon tehtävää matkaa. (Terveyskirjasto, sairaudet ja lentäminen, 2016), (THL, infekti-otaudit ja rokotukset. 2021)

4.3 Tietotekninen turvallisuus

Suojelupoliisi on Turvallisesti matkalla- julkaisussaan laatinut laajan ja kattavan oh-jeistuksen siitä, mitä tulee ottaa huomioon tietoteknisessä turvallisuudessa matkalle lähde-ttäessä. Tietotekninen turvallisuus pitää tämän julkaisun mukaan sisällään seu-raavat henkilökohtaiset laitteet: matkapuhelin, tietokone, tabletti ja älykello.

(SUPO. 2020)

Julkaisussa (SUPO. 2020) on annettu tarkat ohjeet, kuinka henkilökohtaisen elektro-niikan kanssa tulee toimia ulkomailla. Henkilökohtaisten laitteiden tulisi ennen matkaa olla käyttövalmiina ja päivitetty laitteiden sovellusten viimeisimpään versioon näin taaten laitteen parempi toimivuus ulkomailla. Laitteiden pääsykoodit tulisi myös päi-vittää selkeiksi itselleen. (SUPO, 2020)

SUPO on julkaisussaan (SUPO. 2020) antanut selkeän ohjeen laitteiden yhteyksistä tietoturvan kohdalla. Työmatkalla omia laitteita ei tule yhdistää muihin kuin oman toiminnanjohtajan hyväksymiin Wi-Fi-verkkoihin näin estäen ulkopuolisten toimijoiden pääsy laitteellesi. Itse tulee myöskin tarkkaan harkita, mihin verkkoon voi tai on turvallista omat laitteensa kytkeä (SUPO, 2020). Henkilön tulisi myös käyttää puhelimesaan, tietokoneessaan sekä tabletissaan VPN-palvelua näin suojaten oman verkkoyhteyksien. (SUPO. 2020)

Tietoturvallisuutta koskee myöskin ohjeistus pitää kaikki yhteydet suljettuna, mikäli niitä ei kyseisenä hetkenä käytä. Näitä yhteyksiä ovat Bluetooth, WLAN ja Wifi, puheen äänitunnistuspalvelut sekä laitteen paikannus. (SUPO. 2020)

Tietoturvallisuutta huomioidessa työmatkalla on aina otettava huomioon erilaiset tietoturvapoikkeamat. Näitä poikkeamia ovat esimerkiksi tilanteet, joissa henkilökohtaiselta tietokoneelta on hävinnyt tietoa tai tietokoneella on ohjelma, jota laitteen haltija ei itse sinne ole asentanut. Myös tilanteet, joissa alueella, joka on tarkoitettu vain työntekijöille, liikkuu sinne kuulumattomia henkilöitä ilman syytä, pidetään tietoturvapoikkeamina, sillä kyseiset henkilöt voivat olla alueella tietojenkeräystarkoituksessa. (Järvinen & Rousku, 2017, luku 1, kohta ”ICT-häiriöt vs. tietoturvapoikkeamat”)

Tietoturvallisuus on tärkeä turvallisuuden ala niin työpaikalla kuin matkustettaessa toiseen maahan työasioissa. Tietoturvallisuutta ei koskaan voi ottaa liian vakavasti. Hyvin usein vahinko pääsee tapahtumaan, esimerkiksi yrityksen salaisia tietoja päätyy väärin käsiin, koska itse ei vaivauduttu ilmoittamaan poikkeamaa tai kuviteltiin, että joku toinen kyllä hoitaa asian kuntoon tai on tietoinen tilanteesta. Jokainen poikkeama, minkä kuvittelee liittyvän tietoturvallisuuteen, ja sen vaarantumiseen, tulee ilmoittaa heti. (Järvinen & Rousku, 2017, luku 1, kohta ”ICT-häiriöt vs. tietoturvapoikkeamat”)

Tietoturvallisuuteen ulkomaankauppaa tehtäessä liittyy myöskin sosiaalinen media. Yhä useammat ihmiset ovat liittyneenä joihinkin sosiaalisen median palveluihin, ja jakavat siellä suurenevissa määrin tietoa itsestään henkilökohtaisen elämän tilanteitaan jakamalla. Kun työn puolesta matkustetaan toiseen maahan, esimerkiksi

yrittävien neuvotteluun, sosiaaliseen mediaan ei tulisi jakaa tietoja itsestään tai tekemisistään ulkomaankomennuksen aikana. Tämä on pieni teko, mutta tämä vaikeuttaa muiden tiedonkeruuta sinusta ja kohdeyrityksestäsi. Yksityisyysasetukset tulisikin olla tarkastettuna aina ennen kuin jakaa itsestään tietoja muiden saataville sosiaalisessa mediassa.

(Järvinen & Rousku, 2017, luku 1, kohta ”Työntekijä ja sosiaalinen media”)

Ulkomaankomennuksen aikana työntekijän olisi myöskin tärkeä erottaa työaika omasta ajastaan. Tämä koskee erityisesti työssä käytettäviä tietoteknisiä laitteita, kuten tietokoneita ja tabletteja. Työaikana pitäisi käyttää vain työssä käytettäviä laitteita, ja työajan jälkeen niitä ei tulisi missään yhteydessä käyttää omiin henkilökohtaisiin tarkoituksiin, vaan työajan ulkopuolella käytettävien laitteiden tulisi aina olla henkilökohtaisia. Tällä pienellä teolla pystytään suojaamaan tietoteknistä turvallisuutta isosti. Näin vältetään tilanteilta, joissa työntekijä esimerkiksi huolimattomuuttaan kirjautuu työssä käytettävällä laitteella suojaamattomaan WLAN-verkkoon vaarantaen laitteellaan olevan datan. (Järvinen & Rousku, 2017, luku 1, kohta ”Työtehtävien ja vapaaajan erottaminen”)

4.4 Maksuliikenne

Rahan käytöstä ulkomailla on useita ohjeita niin turisteille kuin työasioissa matkustettaessa, ja samat säännöt pätevät hyvin kumpaankin toimintaan. Tämä pitää sisällään luotto- ja pankkikortit, käteisen rahan käytön sekä omilla laitteilla, kuten tietokoneella verkkopankissa tehdyt toimet. Maksuliikenne on keskeinen osa matkustusturvallisuutta, ja käsitteellisessä viitekehyksessä analysoin maksuliikenteen turvallisuutta.

(mappingmegan. 2012)

Keskeisiä ohjeita rahan käytöstä on esimerkiksi, että koskaan ei saa kantaa mukanaan suurta huomiota herättävää summaa käteistä rahaa, mikä kerää muiden huomion. Myöskin jokaisen tietämä neuvo, että lompakkoa, jossa on koko käteinen omaisuus, pankkikortit, passi ja muut henkilöllisyystodistukset mukaan lukien, ei sijoiteta housujesi takataskuun, mistä sen vieminen on ammattilaiselle hyvin helppoa. (mapping-megan. 2012)

Pankki- ja luottokorttien turvallisuuteen on olemassa monia ohjeita, miten niiden kanssa tulee toimia ulkomailla. Nordea on luonut ohjeet, miten ulkomailla tulisi toimia pankki- ja luottokorttien kanssa. Omille korteille tulee asettaa maakohtaiset rajat sekä varmistaa luotto- ja nostorajat. Näin ollen tilanteessa, missä esimerkiksi korttisi joutuu väärinkäytön kohteeksi, ei korttia pystytä käyttämään loputtomiin. (Nordea. 2020)

Luotto- ja pankkikorttien turvallisuuden osalta on myös keskeistä, ettei kannata samaan aikaan kumpaakin korttia mukanaan. Mikäli kadotat esimerkiksi lompakkosi tai puhelimesi, minkä suojakuoressa olivat luotto- ja pankkikorttisi, saatat menettää kyvyn suorittaa maksuja ja nostaa rahaa. Tämän vuoksi onkin tärkeää, että toinen kortti ei ole koko aikaa mukana, vaan esimerkiksi hotellissa ns. turvaboksissa. (Nordea. 2020)

Nykyisin ovat yleistyneet etäluettavat kortit ja passit, eivätkä tämän takia normaalissa lompakossa oma etäluettava pankkikortti ole turvassa ohikävelvän henkilön taskussa olevalta skannauslaitteelta, jolla hän kykenee saamaan korttisi tiedot itselleen. Tämän vuoksi onkin tärkeää suojata lompakossa säilytettävät kortit. Tähän elektroniseen taskuvarkauteen suojan antaa mahdollisuuden esimerkiksi RFID-tekniikalta (Radio Frequency Identification) suojatut lompakot. On olemassa myös RFID-kortteja, jotka aiheuttavat häiriösignaaleja laitteelle, jolla pyritään lukemaan luottokorttisi tiedot. (SELTEK. 2017) (rfid4u. 2021)

Tietokoneella suoritettavan maksuliikenteen suojaksi SUPO oli antanut selkeät ohjeet. Tietokonetta ei yhdistetä tuntemattomiin tai arveluttaviin Wi-Fi- tai WLAN-yhteyksiin ja aina tulee käyttää VPN suojausta. Muut yhteydet, joita ei käytetä, pidetään aina suljettuna. Näin suojellaan omia henkilökohtaisia tietoja parhaiten ulkopuolisilta. (SUPO. 2020)

5 COVID-19 PANDEMIAN TUOMAT HAASTEET TYÖMATKUSTAMISESSA

Vuonna 2021 matkustaminen on alkanut vapautumaan rokotteiden ansiosta ympäri maailmaa, mikä mahdollistaa myös työmatkaliikenteen jatkumisen. Pandemia on kuitenkin tuonut omat haasteensa työmatkustamisen kohdalla. Tällä hetkellä esimerkiksi Euroopassa osaan valtioita henkilöliikenne on vapautunut, kunhan henkilöllä on näyttää EU:n koronarokotetodistus. Todistuksella matkustava henkilö todistaa, että hän on saanut täyden rokotesarjan, ja on näin oikeutettu pääsemään kohtemaahan. Myös virustilanteen kehittyminen voi luoda muutoksia esimerkiksi maahantulosäädöksiin ja karanteenikäytäntöihin. Myös eri maiden välillä olevat maahantulorajoitukset vaikeuttavat matkustusliikennettä, kun matkustetaan useamman kuin yhden maan välillä.

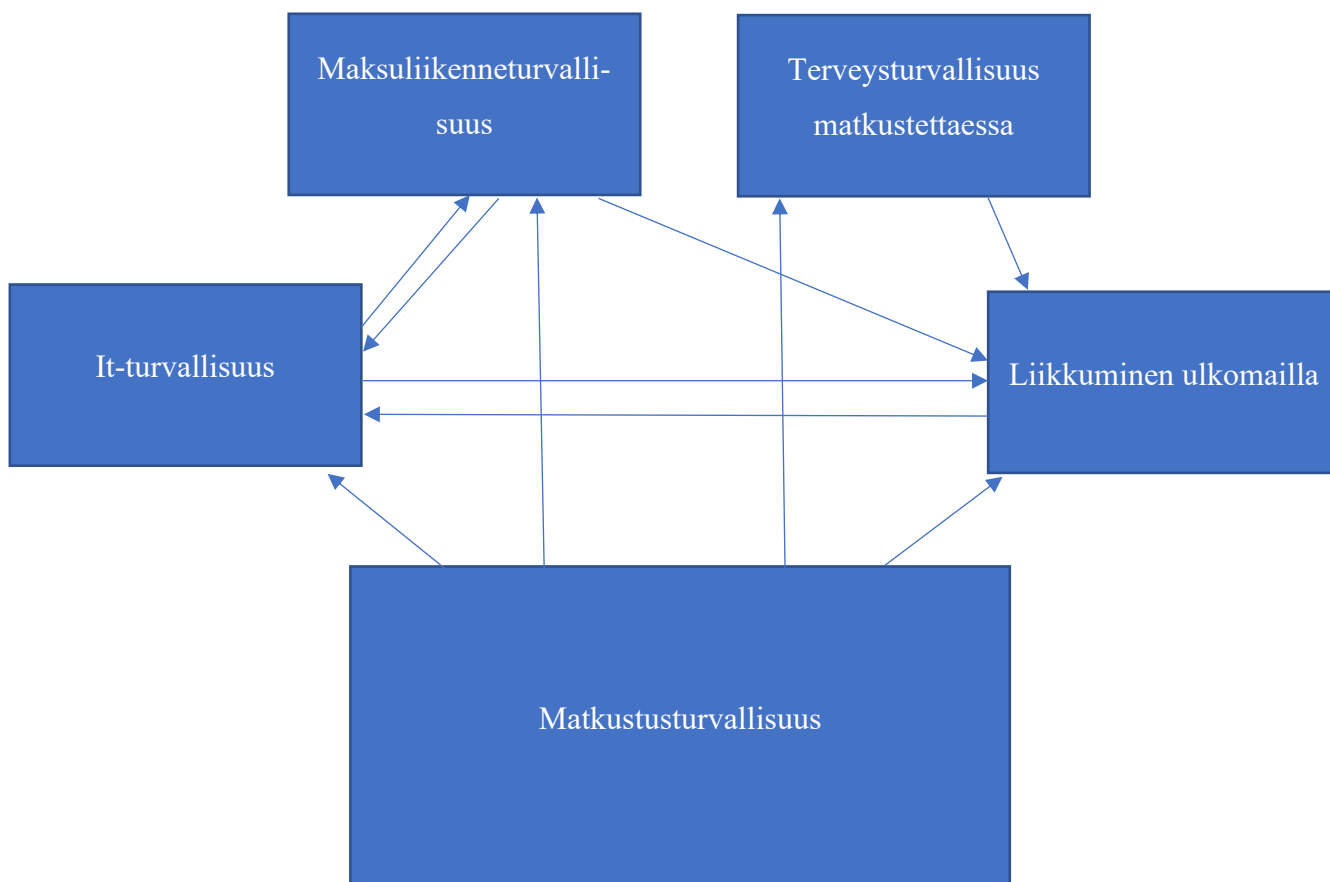
(THL. 2021)

Koronarokote luo kuitenkin omat haasteensa työmatkustamisessa. Tällä hetkellä Suomessa tarjolla olevien koronarokotteiden, BioNTech-Pfizer Comirnaty ja Moderna Spikevax, ovat vapaaehtoisia, eikä näin ollen ketään voida velvoittaa ottamaan niitä vasten omaa tahtoaan. Syksyllä 2021 osa EU-maista vaatii rajanylitystilanteissa todistusta täydestä rokotesuojasta näin helpottaen turvallista matkustamista. Henkilö, joka tekee työkseen ulkomaankauppaa ja tämän johdosta joutuu matkustamaan työssään, vapaaehtoisesta rokotuksesta kieltäytyminen voi muodostua haastavaksi työntekijälle sekä työnantajalle. (THL. 2021) (STM. 2021)

Koronarokotteen vapaaehtoisuus luokin haasteensa siinä, voiko työnantaja velvoittaa työntekijäänsä ottamaan tarjolla olevan vapaaehtoisen koronarokotteen, mikäli koronarokote mahdollistaa työntekijän työn ulkomaankaupan parissa. Ennen koronapandemiaa ainut rokote, josta voitiin vaatia virallista todistusta Maailman terveysjärjestön mukaan, oli keltakuumerokote. Nyt koronapandemia on tuonut omat haasteensa eri maihin saapumisen osalta koronarokotetodistuksen myötä.

(THL. 2021) (Terveyskirjasto. 2012)

6 VIITEKEHYKSEN KÄSITTEIDEN SUHTEET



Tässä kaaviossa käsitellään opinnäytetyöni keskeisimmät käsitteet ja niiden suhteita. Keskeisin käsite on matkustusturvallisuus, sekä siihen liittyvät käsitteet, joita ovat it-turvallisuus, maksuliikenneturvallisuus, terveysturvallisuus sekä liikkuminen ulkomailla.

It-turvallisuus ja maksuliikenneturvallisuus linkittyvät toisiinsa. It-turvallisuutta käsiteltäessä tietotekniikka liittyy aina maksuliikenneturvallisuuteen ja päinvastoin. Mikäli omia henkilökohtaisia laitteitasi ei ole suojattu, voivat henkilökohtaiset tietosi päätyä ei toivottujen henkilöiden käsiin. Asianmukaisilla suojuuksilla, kuten VPN-yhteydellä ja virusturvalla pystytään suojaamaan omaa omaisuutta hyvin vahingoilta. Terveys on käsitteellisessä viitekehyksessäni linkitettyä yleisen matkustusturvallisuuden lisäksi liikkumisen turvallisuuteen.

Terveysturvallisuus on korostunut entistä enemmän koronaviruspandemian aikana, ja matkustaminen on saanut uusia piirteitä terveyden osalta, esimerkiksi kasvomaskit on otettu käyttöön eri matkustusmuodoissa, kuten esimerkiksi lentomatkustamisessa ja muissa julkisen liikenteen muodoissa. (SUPO. 2020)

Terveys on käsitteellisessä viitekehyksessäni linkitettyä yleisen matkustusturvallisuuden lisäksi liikkumisen turvallisuuteen.

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Haastatteluissa pyrin useiden eri kysymysten avulla selvittämään neljältä ulkomaankaupan parissa toimivalta henkilöltä, miten he ovat itse ottaneet huomioon matkustusturvallisuuden työmatkustuksessa sekä miten yrityksissä, joissa he toimivat, on huomioitu matkustusturvallisuus. Valitsemani haastateltavat henkilöt ovat toimineet kansainvälisen kaupan parissa useiden vuosien ajan, minkä takia valitsin juuri heidät.

Haastatteluja suunnitellessani päätin, että kymmenen kysymystä matkustusturvallisuuteen liittyen on riittävä määrä. Näin pysytään asiassa eikä tule muodostetuksi täytekysymyksiä. Kysymyksissä hankkimia vastauksia tulen vertaamaan aiemmin esitettyihin tietoihin, ja katson, saanko jotain uutta tietoa.

Haastatteluissa saamieni vastausten taltiointiin tullaan käyttämään äänityssovellusta sekä kirjoitettuja muistiinpanoja. Näin mahdollistetaan, että saamiani vastauksiani on helpompi käsitellä haastatteluiden jälkeen toisin kuin tilanteessa, jossa vastaukset olisi vain kirjoitettu paperille.

7.1 Puolistrukturoitu haastattelu

Haastattelut tullaan tekemään puolistrukturoituna haastatteluna. Kun haastattelut ovat puolistrukturoituja, voi haastateltava vastata vapaammin esittämiini kysymyksiin ilman, että olisi selkeitä vastausvaihtoehtoja. Näin pystyn myös saamaan mahdollisesti enemmän tietoa, mitä voisin saada haastatteluissa, jos vastauksiin olisi mahdollista vasta vain lyhyesti. (Spoken. 2017)

Haastattelussa apuna tulen myöskin käyttämään menetelmänä avointa haastattelua, mikä tarjoaa minulle mahdollisuuden käyttää suppilomenetelmää, eli kohdentaa tiedon keräämistä suuresta saadusta tietomäärästä. Tämä menetelmä on hyödyllinen haastatteluissani, koska haastattelut tehdään puolistrukturoidusti. Näin ollen haastateltavalta saadaan laajemmin tietoa vastatuissa kysymyksissä. (Methodix. 2020)

7.2 Haastattelukysymykset

Haastattelukysymyksiä varten suunnittelin, että jokaisen kysymyksen tulisi pitää sisälleen jotakin käsitteellisessä viitekehyksessä esitettyjä tietoja. Kysymyksiä haastattelua varten kehitin seuraavien kysymysten kokonaisuuden. Vastauksissa haen haastattelemini henkilöiden saamia ohjeita sekä heidän itse oppimiaan asioita matkustusturvallisuudesta.

Haastattelussa esittämäni kysymykset ovat seuraavat:

- Mitkä ensimmäiset asiat otat huomioon valmistautuessasi matkustamaan työsi puolesta?
- Miten terveyteen liittyvät riskit otetaan työnantajasi tai itsesi puolesta huomioon matkustaessasi kohdemaasta riippuen?
- Onko sinulle annettu tarkkoja ohjeita, mitä matkustusmuotoja kohteesta riippuen tulee suosia, vai saatko itse valita, miten matkasi suoritat? Koetko maakohtaisia eroja liikkumisen eri muotojen turvallisuuden kohdalla?
- Miten ennen matkaa itse huomioit tai miten työnantajasi ottaa huomioon maksuliikenteen ja rahankäytön matkustettaessa? Onko tästä annettu erillistä ohjeistusta? Oletko itse huomionnut maksuliikenneturvallisudessa maakohtaisia eroja? Milloin itse suosit maksukortin tai käteisen rahan käyttöä?

- Miten olet itse tai miten työnantajasi ottaa huomioon tietoteknisen turvallisuuden matkustaessasi? Onko sinulle annettu tarkkaa ohjeistusta esimerkiksi henkilökohtaisen tietokoneen, tabletin tai puhelimen käytöstä?
- Oletko kokenut mitään uhkatilanteita, jotka liittyvät liikkumisen turvallisuuteen, maksuliikenneturvallisuuteen, terveysturvallisuuteen tai tietoliikenneturvallisuuteen ulkomailla?
- Mitä olet itse oppinut työurasi aikana matkustusturvallisuudesta? Oletko oppinut jotain oman kokemuksesi kautta tai oletko vuosien varrella huomannut jonkun kysymysten osa-alueista muuttuneen huomattavasti?

8 HAASTATTELUJEN LÄPIKÄYNTI

8.1 Haastattelu 1

Ensimmäinen haastattelu tehtiin 30.9.2021. Haastattelu tehtiin suullisena ja se äänitettiin tietokoneen äänentallennusohjelmalla haastateltavan luvalla, ja lupa piti sisällään, että äänitiedostot hävitetään raportin kirjoittamisen jälkeen. Haastattelussa minä ja haastateltava käsitelimme edellä esittämiäni kysymyksiä keskustelumuoitoisena haastatteluna eli puolistrukturoituna haastatteluna. (Haastattelu 1. 2021)

Haastattelemani henkilö on 58-vuotias mies. Hän on ollut nykyisen yrityksen palveluksessa tämän haastattelun aikana viimeiset kymmenen vuotta. Hänen tehtäviinsä kuuluu Suomessa olevien yrityksen tehtaiden suunnittelu sekä ulkoisen logistiikan suunnittelu. (Haastattelu 1. 2021)

Ensimmäisinä asioina haastattelussa käsitelimme työmatkaan valmistautumista, matkustusturvallisuutta ja it-turvallisuutta. Tästä ensimmäisenä kysymyksenä oli, että miten hän valmistautuu työmatkaan ja mitkä asiat hän ottaa huomioon yleisessä turvallisuudessa. Haastateltava vastasi tähän, että ensimmäisenä katsotaan maakohtaisesti, että mihin maahan ollaan menossa. (Haastattelu 1. 2021)

Haastateltava sanoi, että heidän firmassaan on värikoodit eri maille, vihreä, oranssi ja tummanpunainen. Nämä värikoodit kertovat firman näkemyksen maan turvallisuustilanteesta, vihreät ovat turvallisia, oranssit vähemmän turvallisia ja punaiset maita, joihin ei tule lähteä kuin äärimmäisen pakon edessä. Voidaan myös puhua kielletyistä maista. Tämän jälkeen tulee myös katsoa yleisesti paikallisia olosuhteita, maasta riippumatta. Esimerkkinä haastateltava sanoi, että onko kohde suuri vai pieni kaupunki ja onko maassa poliittista liikehdintää, kuten lakkoja tai mielenosoituksia, mitkä vaikuttavat matkan toteutukseen. (Haastattelu 1. 2021)

Matkustusturvallisuudesta haastateltava sanoi, että maasta riippuen monessa paikassa on turvallista matkustaa lentäen, julkisilla tai autolla, mutta firmassa olevasta värikoodista riippuen pitää muistaa eri maihin kohdistuvat riskit. Mikäli valtio on firmassa merkittynä oranssilla, on tarkemmin tutkittava, mitä matkustusmuotoa tulee suosia. (Haastattelu 1. 2021)

Tämän jälkeen haastattelumme aiheeksi tuli it-turvallisuus, ja miten hän sekä hänen yrityksensä huomioivat sen, kun työntekijä toimii ulkomaankaupan parissa. Haastateltava aloitti tämän osion toteamalla, että mitä enemmän tietotekniikka tulee osaksi ihmisen arkipäivää ja työntekoa, sitä suurempi riski on, että työntekijää voidaan käyttää jollain tapaa hyväksi, mikäli tietoteknisestä turvallisuudesta ei pidetä tarpeeksi hyvää huolta. Tämän takia hänen edustamallaan firmalla on tarkat ohjeet, miten tulee toimia ja millaisia tilanteita tulee välttää viimeiseen asti. (Haastattelu 1. 2021)

Haastateltava otti esille omassa työmatkustamisessaan olevat laitteet. Hän sanoi, että hän pitää mukanaan vain omaa älypuhelinia ja työnantajan tarjoamaa kannettavaa tietokonetta. Mitä vähemmän tietoteknisiä laitteita on mukana, sitä paremmin riskit pystytään pienentämään, kun ei ole turhia laitteita mukana. Keskeisiksi aiheiksi it-turvallisuudesta keskusteltaessa muodostui omista laitteista tarkan huolen pitäminen ja riskitilanteiden välttämisen, kuten tuntemattomiin verkkoihin kirjautumisen. (Haastattelu 1. 2021)

Tietokoneihin liittyvästä turvallisuudesta haastateltavan edustama firma on antanut useita ohjeistuksia. Vain laitteita hallinnoiva henkilö on oikeutettu käyttämään näitä laitteita, eikä yksikään ulkopuolinen ole oikeutettu niihin koskemaan, ei edes tuttava,

joka haluaisi tarkistaa jonkun pikaisen asian internetistä. Työntekijä on näin aina henkilökohtaisesti vastuussa hänelle luovutetuista laitteista ja niihin kohdistuvista väärinkäytösepäilyistä. Laitteisiin tulee haastateltavan mukaan kohdistua täydellinen fyysinen koskemattomuus muista osapuolilta kuin häneltä itseltään. (Haastattelu 1. 2021)

It-turvallisuuteen liittyy myöskin haastateltavan firmassa ohjeistus, että työnantajan tarjoamille laitteille ei ladata mitään sinne kuulumattomia sovelluksia. Näin estetään mahdolliset tietojen kalastelu-ryitykset ja hakkeroinnit. Näin pienellä teolla pystytään estämään mahdolliset tietojen kalastelu-ryitykset ja mahdolliset ongelmat.

(Haastattelu 1. 2021)

Tietokoneita koskevasta turvallisuudesta haastateltava antoi erityismaininnan muistitikuista. Ohjeistus on, että tuntemattomia tikkuja ei laiteta koskaan omaan tietokoneeseen, omia muistitikkuja ei jätetä koskaan vartioimatta sekunniksikaan, eikä esimerkiksi mainoslahjanakaan saatuja muistitikkuja laiteta omiin laitteisiin, sillä riski on aina olemassa. Tähän erityismainintaan liittyi myös hänen sanojensa mukaan terveen järjen käyttö, kuten esimerkiksi työlaitteilla ei vierailta sivustoilla, jotka eivät työntekijän itsensä mielestä kestä tarkempaa vertailua. Haastateltava sanoi, että minkään asian suhteen ei saa olla liian helppouskoinen. Tämä koskien erityisesti it-turvallisuutta. (Haastattelu 1. 2021)

Haastateltavan kanssa keskusteltaessa hän mainitsi it-turvallisuudesta keskusteltaessa, että firman tarjoamia työlaitteita ei tule koskaan kytkeä tuntemattomiin verkkoihin. Ainoat verkot, joihin firman laitteita saa kytkeä, on oman firman tai kohdeorganisaation verkot. Näin pystytään turvaamaan verkkojen suojaus ja laitteiden koskemattomuus ulkopuolisilta toimijoilta. Mikäli työkoneen kytkee tuntemattomaan WLAN-verkkoon, ei suojausta pystytä varmistamaan täydellisesti, vaikka laitteella olisi asianmukaiset suojaukset. (Haastattelu 1. 2021)

It-turvallisuudesta keskusteltaessa haastateltava toi esille tänä päivänä yleistyneet kalastelusähköpostit, joissa esimerkiksi kehoitetaan uusimaan jonkun työssä käytettävän sovelluksen salasana tai lataamaan jonkun sovelluksen uusi versio. Näihin haastateltava sanoi, että jokaisen tulisi suhtautua terveellä järjellä, ja että näistä sähköposteista on firman toimesta annettu ohjeistus hävittää ne heti. Haastateltava osasi mainita, että

joka vuosi tämänkaltaiset kalasteluviestit ovat yleistyneet, mutta niistä ei ole koitunut minkäänlaista turvallisuusriskiä, kun niihin osaa suhtautua asianmukaisesti ja käyttää omaa järkeään. (Haastattelu 1. 2021)

Seuraavaksi pääsimme haastateltavan kanssa keskustelemaan terveysturvallisuudesta matkustettaessa, ja miten hänen firmansa on huomionnut terveysturvallisuuden ja terveyteen liittyvät riskit. Terveysturvallisuuteen liittyvistä riskeistä ja ohjeistuksista on haastateltavan firmassa tarkat ohjeistukset. (Haastattelu 1. 2021)

Ensimmäiseksi haastateltava toi esille aiemmin mainitun värikoodiston eri maille. Kun hänen firmassaan suunnitellaan matkustamista, ei maihin, jotka ovat merkittynä värikoodistossa punaisella, ole syytä matkustaa terveysturvallisuutta ajatellen. Nämä punaisella merkityt maat ovat haastateltavan firmassa pidetty riskimaina, joihin ei ole mitään syytä matkustaa. Tähän riskimaiden listalle on listattuna esimerkiksi eri sairaudet ja tartuntataudit, joita maassa esiintyy. Esimerkkimaana hän antoi Kongon demokraattisen Tasavallan siellä todettujen ebolatartuntojen vuoksi. Haastateltava kertoi myös, että mikäli kyseessä on hänen sanojensa mukaan vähänkään eksoottisempi maa, pitää työntekijällä olla rokotukset kunnossa. Mikäli näin ei ole, ei henkilöä voida lähettää kohdemaahan. (Haastattelu 1. 2021)

Terveysturvallisuus on hänen firmassaan huomioitu erityisen hyvin maailmanlaajuisella vakuutuksella, mikä kattaa lähes kaikki valtiot maailmassa. Tämä vakuutus on lähes valtiosta riippumaton. (Haastattelu 1. 2021)

Matkaa suunniteltaessa haastateltavan firmalla on palvelu, josta varataan lennot, hotellit ja kuljetukset. Tämä palvelu myöskin kertoo kaikki oleelliset terveysturvallisuuden liittyvät riskit maakohtaisesti, mikäli kohdemaassa on työntekijöille mahdollisesti aiheutuvia terveydellisiä riskejä. Tämä palvelu kertoo myös mahdolliset luonnonoloista aiheutuvat riskit. Haastateltava sanoi tämän palvelun olevan erittäin kattava. (Haastattelu 1. 2021)

Terveysturvallisuus matkustettaessa on myöskin huomioitu haastateltavan firmassa laajoilla terveystarkastuksilla. Näillä terveystarkastuksilla tutkitaan sekä työterveyttä, että sitä, onko henkilö tarpeeksi hyvässä kunnossa matkustaakseen tai onko hänellä esimerkiksi jokin sairaus, mikä estää lentomatkustamisen. Näin myös estetään

mahdolliset terveydelliset riskitilanteet matkustamisen aikana. Haastateltava sanoi riskejä pohdittaessa myös sen, että jokainen työntekijä joutuu myös itse pohtimaan mahdolliset riskit matkustettaessa, ja onko hän itse valmis matkustamaan.

(Haastattelu 1. 2021)

Terveysturvallisuudesta puhuttaessa haastateltava sanoi, että omaan terveysturvallisuuteen pystyy myös itse suuresti vaikuttamaan. Vaikuttamisen keinoja on monia, kuten se, mitä syö tai ei syö, mitä juo tai miten pitää henkilökohtaisesta hygieniasta huolta. Pienillä teoilla pystyy suuresti vaikuttamaan omaan terveyteen. Haastateltava osasi myös mainita, että omaan terveyteen ja fyysiseen koskemattomuuteen pystyy myös suuresti vaikuttamaan siten, varsinkaan työmatkalla ei tulisi ikinä esiintyä päihtyneenä. (Haastattelu 1. 2021)

Covid-19 pandemiasta keskusteltaessa haastateltava sanoi, että hänen firmassaan kaikki matkustus lopetettiin maaliskuussa 2020 ellei kyseessä ollut jokin johdon välinen lättämätön matka. Nyt kesällä ja syksyllä 2021 matkustamista on voitu jatkaa, mutta vain silloin, jos työntekijällä on täysi rokotesuoja. Mikäli ei, ei myöskään voida suositella, että työntekijä matkustaisi työnsä puolesta. (Haastattelu 1. 2021)

Viimeisenä haastattelumme aiheena oli maksuliikenneturvallisuus. Haastateltava mainitsi, että rahankäytöstä ja maksuliikenteestä on firman puolesta ohjeistus, mutta myös omaa järkeä tulee käyttää, miten suojata maksuliikenne. (Haastattelu 1. 2021)

Haastateltava toi esille firman tarjoamat luottokortin, mikä voi työntekijällä olla mukana työmatkalla. Tämän käytöstä ohjeistuksena on, että kortti pysyy vain työntekijällä, jolle kortti on luovutettu. Luottokorttia ei myöskään tule käyttää vähääkään epäilyttävissä paikoissa. Näin vältetään mahdolliset väärinkäytökset. Firman tarjoamaan luottokorttiin on myöskin asetettu käyttörajat, näin estäen kortin väärinkäyttö tilanteissa, jossa kortti olisi varastettu. Firman luottokortti on tarkoitettu vain firman kuuluihin, ei muuhun. Tämä ohjeistus estää hyvin väärinkäytökset. (Haastattelu 1. 2021)

Maksuliikenneturvallisuudesta huolehditaan myöskin siten, että maksuliikennettä ei koskaan suoriteta työntekijöiden tietokoneilla, sillä firmalla on omat laitteet

maksuliikennettä varten. Näin pystytään välttämään tarpeettomat riskitilanteet, jossa jokin ulkopuolinen saisi korttitunnukset itselleen. Maksuista hän osasi vielä sanoa, että koskaan työmatkalla ei ole tilannetta, jossa pitäisi suorittaa maksuja firman laitteilla.

(Haastattelu 1. 2021)

Lopuksi keskustelimme, mitä haastateltava on oppinut matkustusturvallisuudesta ulkomaankaupan parissa. Hän sanoi, että mitä kevyemmin matkustaa ja jättää turhat asiat ottamatta mukaan, pystytään turhilta riskitilanteilta välttämään. Tästä erityismaininnan sai it-laitteet. Ylimääräisiä puhelimia tai tabletteja ei tule koskaan ottaa työmatkalle mukaan. Myöskin laitteet on aina tarkastettava ennen työmatkalle lähtöä. (Haastattelu 1. 2021)

8.2 Haastattelu 2

Toinen haastattelu suoritettiin puhelimen välityksellä 5.10.202. Sovimme haastateltavan kanssa, että hänen nimeään ei esitetä haastattelua analysoitaessa. Haastattelua ei äänitetty, mutta haastattelun aikana haastateltavalta otettiin ylös tärkeimmät kohdat kirjoittamalla. Haastateltu henkilö on 59-vuotias, nyt eläkkeellä oleva mies. Hän on työskennellyt vuodesta 1991-2019 ulkomaankaupan parissa, joista 14 vuoden ajan hän on asunut ulkomailla. Hänen edustamansa yritys kuuluu telakkateollisuuden pariin.

(Haastattelu 2. 2021)

Ensimmäiseksi käsitelimme haastateltavan kanssa, mitä asioita hän otti ensimmäisenä asiana huomioon valmistautuessaan matkustamaan työnsä puolesta. Haastateltavani kertoi, että hänen itse ei ole tarvinnut huolehtia muusta, kuin että asianmukaiset dokumentit ja tarvikkeet ovat mukana, muuten matkan järjestelyistä vastasi matkustussihiteeri. Matkasihteerin tehtäväksi jäi ehdottaa matkan mahdollisia toteutusmuotoja, kuten matkustaako lentäen, mutta lopuksi päätös oli työntekijän itsensä. Työntekijä sai vapaasti valita, kuinka kohteeseen matkustaa, kunhan valittuun matkustusmuotoon ei liity mainittavia riskejä. Matkustusmuodon valinnan ainut iso kriteeri oli, että matkakustannukset eivät saa yrittää tiettyä rajaa. (Haastattelu 2. 2021)

Liikkumisturvallisuudesta haastateltu sanoi, että heidän yrityksissään on maakohtaisesti annettu vaarallisen työn lisä ulkomaan päivärahaan lisättynä, mikäli joihinkin maihin ei ole ollut halukkaita lähtijöitä. Tähän käytäntöön ovat haastateltavani yrityksessä vaikuttaneet maakohtaisesti huonot kokemukset, joita ovat olleet uhkaavat tilanteet, aikaisemmilla matkoilla koettu väkivallan uhka ja yksi kuolemantapaus.

(Haastattelu 2. 2021)

Tämän jälkeen haastattelumme aiheeksi tuli it-turvallisuus hänen yrityksessään. Ensimmäisenä kysyin haastatellulta, että kuinka it-turvallisuus oli huomioitu hänen edustamassaan yrityksessä. Suoria ohjeita it-turvallisuudesta huolehtimisesta ei hänen edustamassaan yrityksessä ollut. (Haastattelu 2. 2021)

Haastateltavani kertoi, että aiemmin työntekijät saivat yrityksen puolesta tietokoneet suojaetuilla ja rajoitetuilla yhteyksillä. Tietokoneilla ei pääse hoitamaan kuin työasioita ja näin vältetään turhat riskitilanteet. Muuta tietokoneen käyttöä varten tulee olla omat laitteet mukana. Tekniikan kehittyttyä nykyisin voi käyttää omia laitteita, kunhan niihin on asennettu yrityksen suojausjärjestelmät. Itse tietokonetta koskevia ohjeistuksia oli kaksi. Nämä olivat, että tietokone on aina työntekijän mukana, ja jos tietokonetta ei käytetä, niin se on lukittuna tai pois päältä. Näin mahdolliset it-turvallisuutta koskevilta uhkatilanteilta vältytään helposti. (Haastattelu 2. 2021)

It-turvallisuutta koskien ei haastatellun yrityksessä ollut tarkkoja mainintoja tai suosituksia tuntemattomiin verkkoihin liittymisestä. Tätä koskien yleisesti on kehoitettu miettimään omia toimiaan itse, ja näin pohtia, mihin verkkoihin omilla laitteilla voi liittyä. (Haastattelu 2. 2021)

Kolmantena aiheena haastateltavani kanssa oli terveysturvallisuus matkustettaessa työn puolesta. Haastatellun yrityksessä ei ole koskaan ollut selkeitä ohjeita terveysturvallisuudesta huolehtimiselle. Hänen sanojensa mukaan se ei ole koskaan ollut relevantti kysymys. Haastateltu sanoi, että hänen edustamansa yrityksen työntekijöillä ei ole koskaan ollut tilanteita, joissa terveysturvallisuus olisi ollut uhattuna matkustettaessa. Poikkeuksena covid-19 pandemia. (Haastattelu 2. 2021)

Terveysturvallisuus, ja muukin matkustukseen liittyvä turvallisuus on hänen yrityksessään otettu vakuutuksilla huomioon. Vakuutukset kattavat yrityksessä eksoottisimmatkin maat, esimerkkinä hän antoi Filippiinit ja Ecuadorille kuuluvat Galapagossaaret. Häätätilanteissa vakuutus kattaa yli 10000 euron kuljetuskustannukset. Haastateltava koki tämän tuovan tarpeeksi turvallisuutta koskien terveyttä ja matkustusta.

(Haastattelu 2. 2021)

Maksuliikenneturvallisuudesta ei myöskään ollut suoranaista ohjeistusta haastatellun edustamassa yrityksessä. Yleisenä, kirjoittamattomana ohjeistuksena on ollut terveen järjen käyttö, ja epäasiallisten paikkojen välttäminen. (Haastattelu 2. 2021)

Viimeisenä aiheena haastateltavani kanssa oli, että mitä hän on oppinut näistä käymistämme matkustusturvallisuuden aihealueista työuransa aikana, ja mitä kokemuksia hänellä niistä on. Haastateltava mainitsi, että hän on välttynyt uhkatilanteilta ja turhilta riskeiltä, kun ei ole mennyt epäasiallisiin paikkoihin. Myös hyvä matkajärjestely on tuonut turvallisuutta kaikilla käymillämme aihealueilla. Viimeiseksi hän totesi, että kokemuksen kautta oppisi, mutta ongelmilta on vältytty.

(Haastattelu 2. 2021)

8.3 Haastattelu 3

Kolmas haastattelu suoritettiin 8.9.2021. Haastateltavana oli 60-vuotias mies. Haastattelu äänitettiin, mutta äänitiedostot luvattiin tuhota haastattelun kirjoituksen jälkeen. Haastateltu mies on toiminut vuodesta 1990 lähtien ulkomaankaupan parissa. Näihin työvuosiin sisältyy vuoden asuminen Belgiassa, 3,5 kuukautta Singaporessa, neljä vuotta Saksassa sekä noin 1500 matkapäivää. Haastateltavan työnkuvana on myyntityö. (Haastattelu 3. 2021)

Ensimmäiseksi haastateltavan kanssa kävimme läpi, mitkä asiat hän ottaa ensimmäisenä huomioon ennen matkaa työn merkeissä. Ensimmäisenä haastateltava sanoi tutkivansa maata koskevat tiedot mahdollisista uhista sekä katsovansa tarkemmin, että

mihin maahan matka kohdistuu. Tämän jälkeen Vuoroissa on matkustusmuodon valinta, jossa haastateltava sanoi tarkastavansa viranomaisohjeistuksen mm. matkustus-turvallisuuteen liittyen. (Haastattelu 3. 2021)

Tästä päästimme seuraavaan aiheeseen, liikkumisen turvallisuuteen, ja miten hänen edustamansa yrityksessä se huomioidaan. haastateltava kertoi, että hänen edustamassaan yrityksessä liikkumiseen liittyviä turvallisuusohjeistuksia ei suoranaisesti ole. Jokaisen työntekijän, joka lähtee ulkomaankomennukselle, tulee itse tarkastella, minkä liikkumistavan kokee turvalliseksi kohdemaasta riippuen. Yleisenä kirjoittamattomana ohjeena on, että kannattaa suosia tuttuja liikkumisen muotoja, kuten itselleen tutuksi tulleita lentoyhtiöitä, ja välttää tuntemattomia. Näin pystyy välttämään riskitilanteet, joissa esimerkiksi työntekijän laukut olisivat kadonneet itselleen tuntemattoman lentoyhtiön toimesta. (Haastattelu 3. 2021)

Liikkumisen turvallisuudesta haastateltava sanoi, että aina tulee ennalta suunnitella, miten aikoo kohdemaassa liikkua turvallisesti. Aina tulee ennalta pohtia, onko kohdemaassa turvallista liikkua julkisilla kulkuneuvoilla, kuten esimerkiksi junalla. Yleisenä kirjoittamattomana ohjeena toimiikin, että aina tulee itse pohtia, miten perille pääsee turvallisesti. (Haastattelu 3. 2021)

Liikkumisturvallisuuden jälkeen aiheena oli it- ja maksuliikenneturvallisuus haastateltavan edustamassa yrityksessä. Haastateltava koki, että nämä kaksi aihetta liittyvät keskeisesti toisiinsa, joten päätimme käsitellä ne yhdessä. (Haastattelu 3. 2021)

It-turvallisuudesta haastatellun yrityksessä oli selkeä ohjeistus sekä verkkoihin yhdistämisestä että henkilökohtaisen tietokoneen käytöstä. Kun työmatkalla käytetään työpaikan tarjoamaa tietokonetta, ainut verkko, mihin sen saa yhdistää, on verkkoyhteys, mikä luodaan työpaikan tarjoaman puhelimen suojatun yhteyden kautta kautta, eli niin sanottu hotspot-yhteys. Näin minimoidaan riskit, jossa tuntemattoman verkon kautta pyrittäisiin suorittamaan esimerkiksi kalasteluyrityksiä. Tämä sama ohjeistus kosi myös maksuliikennettä. Tilanne, jossa maksuliikennettä tulee tarkastella, yhteys on aina muodostettu puhelimella. (Haastattelu 3. 2021)

Julkisista verkoista oli erikseen annettu ohjeistus työntekijöille. Mikäli julkisia verkkoja haluaa käyttää, niin silloin tulee käyttää vain omia laitteita eikä työpaikan tarjoamia. Tämä minimoi riskit, joissa työpaikan koneelle tehtäisiin tietomurto julkisissa verkoissa. (Haastattelu 3. 2021)

Henkilökohtaista tietokonetta koskeva toinen ohjeistus oli, että tietokone on aina työntekijän mukana, eikä se jää koskaan valvomatta, oli tilanne mikä tahansa. Näin minimoidaan riskit, joissa joku ulkopuolinen yrittäisi päästä hallinnoimaan laitteita tilanteissa, joissa laitteet on jäänyt valvomatta. (Haastattelu 3. 2021)

Maksuliikennettä koskeva toinen ohjeistus koski työpaikan luottokortilla maksamista. Työpaikan luottokortin käyttöä tulee välttää turhiin kustannuksiin, ja käyttöä omasta mielestä epämääräisissä paikoissa tulee aina välttää. Maksuliikenneturvallisuus on myös huomioitu siten, että maksukorteille tulee asettaa ennen matkaa käyttöalue matkan mukaan. Kortille on myös asetettava päiväkohtaiset käyttörajat. (Haastattelu 3. 2021)

Viimeisenä aiheena käsitelimme terveysturvallisuutta haastateltavan edustamassa yrityksessä. Haastateltava sanoi, että hänen edustamassaan yrityksessä terveysturvallisuudesta ei ole selkeää ohjeistusta. Vastuu on työntekijällä selvittää maakohtaiset terveysturvallisuuteen liittyvät riskit, ja näin itse huolehtia esimerkiksi tarvittavista rokotteista. Kuitenkin ennen matkaa käydään keskusteluja kohdemaasta ja siihen liittyvistä mahdollisista riskeistä. (Haastattelu 3. 2021)

Lopuksi kysyin haastateltavalta, että mitä hän on oppinut matkustusturvallisuudesta työuransa aikana. Yhtenä esimerkkinä tuli esille, että itse terveysturvallisuudesta pystyy huolehtimaan varaamalla kahden viikon ajaksi mahdolliset lääkkeet sekä ensiaputarpeet. (Haastattelu 3. 2021)

Toisena esimerkkinä haastateltava sanoi, että kokemuksen kautta oppii maakohtaisia eroja matkustusturvallisuuteen liittyen, kuten liikkumiseen, ja näin ajan myötä ulkomailla toimimisesta tulee turvallisempaa. Aina kuitenkin löytyy keinottelijoita, jotka pyrkivät mahdollisesti aiheuttamaan sinulle harmia, minkä vuoksi on oltava aina valppaana maasta riippumatta. (Haastattelu 3. 2021)

8.4 Haastattelu 4

Neljäs haastattelu pidettiin 18.10.2021. Haastateltavana oli 61-vuotias nainen. Haastattelu suoritettiin puhelimen välityksellä, jonka aikana haastateltavalta kerättiin muistiinpanoja raporttia varten. Haastateltavan kanssa sovittiin, että hänen nimeään ei kerrota raportissa. Haastateltu henkilö on asunut ulkomailla vuodesta 1985 lähtien. Vuodesta 2004 lähtien hän on ollut töissä nykyisessä edustamassaan yrityksessä.

(Haastattelu 4. 2021)

Ensimmäisenä aiheena käsitelimme, mitä haastateltava ottaa ensiksi huomioon ennen matkustamista työnsä puolesta. Haastateltava vastasi tähän lyhyesti, että hän katsoo ensiksi maakohtaiset suositukset, minkä jälkeen hänen ei tarvitse huolehtia matkustamisen järjestelyistä. Hänen edustamallaan yrityksellä on käytössä niin sanottu matkustusmanageri, joka hoitaa kaiken matkaan liittyvät järjestelyt. (Haastattelu 4. 2021)

Seuraavana aiheena käsitelimme liikkumisen turvallisuutta. Tähän kohtaan liitimme mukaan myös terveysturvallisuuden, sillä haastateltava koki, että ne liittyvät oleellisesti toisiinsa. (Haastattelu 4. 2021)

Liikkumisen ja matkustamisen turvallisuus haastateltavan yrityksessä on huomioitu matkustuskäsikirjalla. Tämä on ohjeistus kaikesta, miten liikkuminen voidaan suorittaa turvallisesti, Esimerkkinä, miten lentomatkustaminen suoritetaan turvallisesti.

Toisena, yleisenä ohjeena, miten liikkuminen voidaan suorittaa turvallisesti, on oma harkinta maakohtaisesti. Ennen matkaa työntekijän tulee tarkistaa Saksan ulkoministeriön matkustustiedote kohdemaasta, minkä jälkeen voidaan alkaa suunnitella, miten kohdemaahan matkustetaan turvallisesti. Yleisesti työntekijällä on paljon vapauksia kustannuksista riippuen valita matkustusmuotonsa, mutta jos kyseessä on esimerkiksi poliittisesti epävakaa maa, matkustussuunnitelma laaditaan tarkasti huomioiden kaikki mahdolliset riskit. (Haastattelu 4. 2021)

Tähän samaan maakohtaiseen tarkistamiseen linkittyy myös terveysturvallisuus. Ulkoministeriön sivuilta saatu tieto maakohtaisesta terveystilanteesta, esimerkiksi malarian esiintyvyydestä tai tällä hetkellä maakohtaisesti koronavirustilanteesta vaikuttaa siihen, miten matkustus kohdemaahan suoritetaan. (Haastattelu 4. 2021)

Terveysturvallisuus on myöskin huomioitu haastateltavan yrityksessä maakohtaisilla ohjeilla ja säännöillä. Yrityksellä on lista maista, joissa on mahdollisia terveyteen liittyviä riskitekijöitä. Nämä ohjeistukset ja säännöt vaikuttavat siihen, miten kohde- maassa voi toimia näin varmistaen, että työntekijän terveysturvallisuus on huomioitu. (Haastattelu 4. 2021)

Kolmantena aiheena käsitelimme haastateltavan kanssa it-turvallisuutta. Ensimmäisenä aihealueena it-turvallisuudessa oli omien laitteiden ja julkisten verkkojen käyttö matkustettaessa. Hänen edustamassaan yrityksessä työpaikan tarjoamia laitteita ei suositella missään tilanteessa liittämään julkisiin verkkoihin näin välttämällä riskit, että joku yrittäisi päästä käsiksi laitteesi tiedostoihin. Ainoat verkot, joihin laitteita saa kytkeä, on oman yrityksen tai kohdeyrityksen suojatut, ei julkiset verkot. Näin pystytään valvomaan verkkoliikennettä, ja estää ulkopuolisten toimijoiden mahdollinen tunkeutuminen laitteille. (Haastattelu 4. 2021)

Työssä käytettävien it-laitteiden turvallisuudesta on myöskin huomioitu siten, että laitteita ei tule koskaan jättää huomiotta, jos poistuu esimerkiksi kokouksesta kahvitauolle. Laitteiden on aina kuljettava laitteen haltijan mukana, ja jos laite ei ole käytössä, niin sen tulee olla suljettu. Tämänkaltaisella ohjeistuksella on pyritty varmistamaan, että laite ei ole missään tilanteessa kenenkään muun kuin laitteen haltijan käytössä. (Haastattelu 4. 2021)

It-turvallisuus on myöskin huomioitu haastateltavan yrityksessä järjestämällä yrityksen työntekijöille joka vuosi arviolta tunnin mittainen koulutus. Koulutuksessa työntekijöille tuodaan esille yrityksen it-turvallisuuteen liittyvät säännöt ja ohjeistukset ja miten niitä tulee noudattaa. Joka vuotisen koulutuksen tarkoituksena on, että kukaan ei tilanteesta riippuen unohda it-turvallisuuden tärkeyttä ja näin välttämällä siihen liittyvät riskitilanteet, kuten esimerkiksi tietojen kalasteluyritykset. (Haastattelu 4. 2021)

viimeisenä aiheena käsitelimme maksuliikenteen turvallisuutta haastateltavan yrityksessä. Maksuliikenne on haastateltavan yrityksessä huomioitu palvelulla, jonka kautta jokainen maksu suoritetaan. Palvelun kautta jokainen työntekijä varaa itse matkansa,

kohdemaasta riippumatta, ja palvelu antaa suosituksia firman turvalliseksi kokemista toimijoista. Esimerkkinä palvelusta voi varata vain hotelleja, jotka palvelu on hyväksynyt turvalliseksi. (Haastattelu 4. 2021)

Palvelun tarkoituksena on estää tilanteita, joissa esimerkiksi työntekijän käyttämä työpaikan tarjoama luottokortti joutuisi väärin käsiin, tai kortilta velotettaisiin summa, joka ei ollut palvelun hyväksymä. Palvelu ilmoittaa heti, jos kortti on joutunut väärinkäytön kohteeksi tai siltä on veloitettu väärä summa. Tällä on pyritty minimoimaan maksuliikenteeseen liittyvät uhat. Enempää maksuliikenneturvallisuutta ei ole haastateltavan yrityksessä otettu huomioon. (Haastattelu 4. 2021)

Haastattelun lopuksi käsitelimme, että mitä työntekijä on työvuosiensa aikana oppinut matkustusturvallisuudesta tai onko hän kokenut mitään uhkatilanteita matkustaessaan työnsä puolesta. Haastateltava sanoi, että aina oppii uutta, ja koskaan ei voi olla liian huolellinen. Uhkatilanteilta on vältytty, kun toimii ohjeiden mukaan.

(Haastattelu 4. 2021)

8.5 Haastattelu 5

Viides haastateltava oli 58-vuotias mies. Hän on töissä telakkateollisuuden parissa. Hän on toiminut ulkomaankaupan parissa vuodesta 1991 lähtien. Haastattelu suoritettiin puhelinhaastatteluna, minkä yhteydessä haastateltavalta otettiin muistiinpanot haastattelua varten. Haastateltavan kanssa sovimme, että hän ei esiinny nimellään.

(Haastattelu 5. 2021)

Ensimmäisenä aiheena käsitelimme it-turvallisuutta haastateltavan edustamassa yrityksessä tilanteissa, joissa laitteita käytetään työmatkaliikenteen aikana. Haastateltava kertoi, että hänen edustamassaan yrityksessä it-turvallisuus on huomioitu yleisohjeistuksella. Yleisohjeistus pitää sisällään, miten tulee toimia tietokoneiden ja puhelinten kanssa ja miten välttää turhia riskejä. Tämä pitää sisällään myös yhteyksien käytön.

(Haastattelu 5. 2021)

Tietokoneiden käytöstä ohjeistus on, että yrityksen tarjoamaa tietokonetta ei saa käyttää muuhun kuin työkäyttöön. Kukaan muu kuin työntekijä itse ei käytä hänelle yrityksen puolesta tarjottua tietokonetta. Näin vältetään tilanteet, joissa ulkopuolinen henkilö voisi päästä käsiksi yrityksen käsittelemiin tiedostoihin.

(Haastattelu 5. 2021)

Tämä ohjeistus pitää sisällään myöskin, mihin verkkoihin liittymistä tulisi välttää. Ehdotonta kieltoa julkisiin verkkoyhteyksiin liittymistä ei ole kielletty, mutta niitä suositellaan vältettävän mahdollisuuksien mukaan. Työntekijää kehotetaan itse miettimään, miten hän itse voi pitää omasta it-turvallisuudesta huolen verkkoyhteyksien osalta. (Haastattelu 5. 2021)

It-turvallisuudesta annettu ohjeistus pitää myöskin sisällään, mitä tiedostoja työntekijä voi laitteillaan käsitellä, ja miten tietokoneen tulee olla suojattu näissä tilanteissa. Yrityksen tiedostoja käsitellessä laitteen tulisi olla suojatussa verkossa, ja laitteella tulisi olla verkkoyhteyttä suojaava vpn-yhteys. (Haastattelu 5. 2021)

Puhelimen käytöstä ei ollut haastateltavan edustamassa yrityksessä suoria ohjeistuksia. Puhelinta saa käyttää muuhunkin kuin työasioihin. Verkkoyhteyksien käytöstä, tai selkeitä kieltoja, mitä yrityksen tarjoamalla puhelimella ei saisi tehdä, ei ollut mitään ohjeistusta. (Haastattelu 5. 2021)

Seuraavana aiheena käsitelimme maksuliikenneturvallisuutta matkustettaessa. Haastateltavan edustamassa yrityksessä on käytössä matkustussääntö koskien luottokortin käyttöä. Työntekijä tulee käyttää aina yrityksen tarjoamaa luottokorttia matkustaessaan. (Haastattelu 5. 2021)

Luottokortin käytöstä ei ole suoranaisia kieltoja. Yleistä ohjetta siitä, miten tai missä korttia ei saa käyttää, ei yrityksessä ole. Työntekijän on itse mietittävä, milloin tilanteeseen voi sisältyä riski, jossa luottokorttia käytetään. Jos tilanteissa on kyse isommasta maksuliikenteestä, se hoidetaan yrityksessä finanssipuolella eikä ulkopuoliset pääse siihen vaikuttamaan. (Haastattelu 5. 2021)

Kolmantena aiheena käsittelimme liikkumisen turvallisuutta ja mitä haastateltava ottaa huomioon ennen matkustamista työnsä puolesta. Haastateltava sanoi, että ennen matkaa hän itse tutkii mahdolliset uhat, mitä kohdevaltion voi liittyä, sekä esittävänsä toiveensa matkan toteuttamisesta yrityksen matkustusmanagerille.

(Haastattelu 5. 2021)

Haastateltavan yrityksessä liikkumisesta ulkomailla on annettu yleinen matkustusohje, mikä pitää sisällään turvalliset liikkumismuodot sekä antaa valtiokohtaisia tietoja esimerkiksi valtion turvallisuustilanteesta. (Haastattelu 5. 2021)

Ennen matkaa yrityksessä pidetään tilaisuus, jossa käydään matkan eri vaiheet läpi. Tämän jälkeen työntekijä esittää toiveensa yrityksen matkustusmanagerille, miten matka järjestetään sekä missä työntekijä haluaa yöpyä. Matkustusmanageri tarkistaa turvallisimman ja varmimman tavan päästä kohteeseen sekä yrityksen turvalliseksi luokittaman hotellin. Yrityksessä pyritään suosimaan lentomatkustamista suorilla lennoilla. (Haastattelu 5. 2021)

Yleisenä turvallisuusohjeena yritys käyttää myöskin ulkoministeriön matkustustiedotetta. Yritys kokee, että matkustustiedotteen maakohtainen selonteko turvallisuustilanteesta on kattava ja riittävä. Jos esimerkiksi jossain valtiossa mainitaan julkinen liikenne epäturvalliseksi, yritys järjestää valtiossa oman kuljettajan työntekijälleen.

(Haastattelu 5. 2021)

Viimeisenä aiheena käsittelimme, miten terveysturvallisuus matkustettaessa on huomioitu haastateltavan edustamassa yrityksessä. Haastateltava kertoi, että selkeää maakohtaista ohjeistusta terveysturvallisuudesta ei ole. Yleisenä ohjeistuksena on käytetty ulkoministeriön matkustustiedotetta, jos kohdemaassa on jonkinlainen terveyteen liittyvä uhka. Myöskin terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen ohjeistuksia käytetään yrityksessä. Työterveys huolehtii tarvittavista lääkityksistä ja rokotuksista, mikäli kohdemaassa on terveydellinen uhka, mikä niitä vaatii, esimerkkinä malaria.

(Haastattelu 5. 2021)

Yleisenä ohjeena terveysturvallisuudesta huolehtimiselle on oma toimiminen kohde-
maassa. Työntekijän tulee itse miettiä, miten voi huolehtia omasta terveysturvallisu-
destaan. Esimerkkitalanteena haastateltava sanoi tilanteen, jossa tulee itse miettiä,
onko turvallista juoda paikallista vettä syödä paikallista ruokaa. (Haastattelu 5. 2021)

Haastattelun lopuksi kävimme läpi, mitä haastateltava on oppinut matkustusturvalli-
suudesta ja onko hän kokenut mitään uhkatilanteita työurallaan. Haastateltava osasi
kertoa, että aina oppii uutta, eikä koskaan voi olla liian varovainen valtiosta riippu-
matta. Haastateltava sanoi, että omalla toiminnallaan on pystynyt välttämään itsestään
riippumattomat uhkatilanteet. (Haastattelu 5. 2021)

9 HAASTATTELUJEN ANALYSOINTI

Viidestä suorittamastani haastattelusta keräämäni materiaali linkittyy hyvin läpikäy-
mäni teorian tietoon. Saamistani vastauksista koskien haastattelukysymyksiäni en löy-
tänyt suuria ristiriitoja koskien teoriaosiooni.

Tietoteknisestä- eli it-turvallisuudesta keskustellessa haastateltavieni kanssa löysin
paljon yhtäläisyyksiä teoriaosiooni. Vastauksissa oli paljon samankaltaisuutta tois-
tensa kanssa, minkä vuoksi koen, että yrityksissä it-turvallisuus on keskeinen turvalli-
suuden ala. Hyvänä esimerkkinä jokaisessa vastauksessa painottui ohjeistus omien
laitteiden käytöstä turvallisesti. Teoriaosiossa esittämäni tieto siitä, miten työssä käy-
tettäviä laitteita ei tule käyttää kukaan muu kuin laitteen haltija, painottui jokaisessa
haastateltavani vastauksessa.

Toisena yhteneväisyytenä haastateltavien ja teorian välillä on tuntemattomien ja suo-
jaamattomien verkkojen käyttö. Jokaisen haastateltavani yrityksessä oli jokin ohjeistus
tai sääntö siitä, missä tilanteissa työntekijöille tarjottuja laitteita voi yhdistää verkko-
yhteyteen ja miten laitteen tulee olla suojattu tässä tilanteessa. Esimerkkinä haastatel-
tava numero 1:n kohdalla hänen edustamassaan yrityksessä on ehdoton kieltäminen käyttää
avoimia tuntemattomia verkkoyhteyksiä yrityksen tarjoamilla it-laitteilla.

Maksuliikenneturvallisuudesta haastateltavieni yrityksissä oli jokseenkin eriäviä ohjeistuksia. Ohjeistukset saattoivat olla suoria sääntöjä tai pelkkiä yleisohjeistuksia siitä, miten matkustettaessa tulee toimia. Esimerkkinä luottokortin käytöstä haastateltavillani oli vain ohjeistus, miten ja missä tilanteissa luottokorttia tulee käyttää. Teoriaosiossa esittämäni tieto korttien suojaamisesta, esimerkiksi RFID-tekniikalta ei tullut yhdessäkään haastattelussa esille. Maksuliikenneosio haastatteluissa olisikin voitu liittää suoraan it-turvallisuuteen saamieni suppeiden vastaustulosten vuoksi.

Terveysturvallisuus oli huomioitu haastattemieni henkilöiden kohdeyrityksissä eritavalla. Esimerkiksi ensimmäisellä haastateltavallani oli maakohtaiset värikoodit maan turvallisuustilanteesta riippuen koskien myös terveydellisiä riskejä. Toisilla haastattemillani henkilöillä, kuten haastattelun kolme henkilön edustamassa yrityksessä ei ollut maakohtaisesti annettu eriäviä ohjeita koskien valtion terveysturvallisuutta, vaan terveysturvallisuudesta huolehtiminen on paljolti työntekijästä itsestään kiinni.

Teoriaosiossa terveysturvallisuudesta kirjoitin, että oli kyseessä oma vapaa-ajan tai työn puolesta suoritettava matka, niin henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtiminen on tärkeä osa terveysturvallisuutta matkustettaessa. Haastatteluissani tuli jokaisen kohdalla esille, että itse omilla toimillaan voi suuresti vaikuttaa omaan terveysturvallisuuteensa. Siksi koen, että teoriaosioni on hyvin yhteydessä haastatteluissa saamiini vastauksiin.

Matkustamisen ja liikkumisen turvallisuudesta saamani vastaukset ovat myöskin mielestäni hyvin yhteydessä teoriaosioni tietoon. Vastauksissa kävi ilmi, että yrityksissä on yleisesti selkeä turvallisuusohje siitä, miten liikkuminen ulkomailla voidaan suorittaa turvallisesti. Yhtenä haastatteluissa esiin tullut asia oli ulkoministeriön matkustustiedote. Teoriaosiossa kävin läpi, miten ulkoministeriö antaa maakohtaisia suosituksia ja tietoa eri valtioiden turvallisuustilanteesta ja siitä, miten liikkuminen valtiossa on turvallista. Tämä ulkoministeriön matkustustiedote tuli esille neljännen ja viidennen haastattelun kohdalla, vaikka kyseessä oli kahdessa eri valtiossa, Suomessa ja Saksassa toimivat henkilöt.

Liikkumisen turvallisuudesta toinen esille noussut asia oli käyttää omaa kokemustaan ja tietoaan siitä, miten kohdevaltiossa voi liikkua turvallisesti. Haastateltavien kaksi ja kolme kohdalla oman tiedon ja kokemuksen käyttö tulivat hyvin esille, esimerkkinä miten maassa voi käyttää julkisia kulkuneuvoja. Vaikka yrityksellä on ohjeistus, miten matkustus suoritetaan turvallisesti, omaa kokemusta tulee itse käyttää.

10 TUTKIMUKSEN ONNISTUMINEN JA LOPPUSANAT

Tutkimuksessani selvitin, miten matkustusturvallisuus on huomioitu yrityksissä ulkomaankauppaa tehtäessä. Tutkimuksen toteutin haastattelemalla viittä eri henkilöä, jotka ovat toimineet useiden vuosien ajan ulkomaankaupan parissa.

Saamieni vastausten perusteella koen, että tutkimukseni onnistui vastaamaan kysymyksiin, miten käsittelemäni aihealueiden turvallisuuskysymykset oli huomioitu haastattemieni henkilöiden edustamissa yrityksissä. Sain mielestäni laajoja ja kattavia vastauksia, erityisesti tietoteknistä turvallisuutta koskien. Tutkimuksessa haastatelluista saamani vastaukset tukivat mielestäni hyvin käsittelemääni teoriatietoa.

Saamiini vastauksiin koskien tutkimusongelmaani, miten matkustusturvallisuus on huomioitu yrityksissä koskien käsittelemiäni aihealueita, koen, että tutkimuksen saamien vastausten laatu olisi voinut olla parempi, jos tietoteknisen turvallisuuden osaluueeksi olisi liitetty maksuliikenneturvallisuus, eikä sitä olisi käsitelty omana aihealueena. Haastattelujen aikana koin, että nämä kaksi aihealuetta olisi voitu käytä yhtenä isona kokonaisuutena.

Tutkimuksen laatua pohdittaessa koen, että tutkimusta ei voi pitää yleisenä totuutena siitä, miten neljä käsittelemääni turvallisuuden aihealuetta on huomioitu yrityksissä ulkomaankauppaa tehtäessä. Haastateltavinani oli vain viisi ihmistä, minkä vuoksi laajemman kuvan saisi haastattelemalla useampaa ihmistä. Tutkimuksesta saisi laajemman ja enemmän suuntaa antavan, jos tutkimuksessa haastateltavia ihmisiä olisi

enemmän samalla alalla toimivista yrityksistä. Näin voisi saada paremman kuvan matkustusturvallisuudesta tietyltä alueelta yritysmaailmassa.

Tutkimuksesta opin, että tietotekninen turvallisuus on hyvin keskeinen aihealue yrityksissä ulkomaankauppaa tehtäessä. Tämän koin myös aihealueeni tärkeimmäksi. Tietotekninen turvallisuus oli huomioitu parhaiten kaikissa saamissani vastauksissa. En kuitenkaan koe tätä suurena yllätyksenä, sillä tietoteknisen turvallisuuden on pakko olla keskeinen osa yritysten turvallisuuskäytäntöjä, sillä yhä enemmissä määrin työasiat hoidetaan tietokoneella tai älypuhelimella.

Tutkimukseni vähiten tärkeimmäksi aihealueeksi koin maksuliikenneturvallisuuden. Sen olisi voinut liittää yhteen tietoteknisen turvallisuuden kanssa. Myös saamissani vastauksissani koin, että kyseinen aihealue oli vähiten mietitty turvallisuuden alue haastattelemieni edustamissa yrityksissä.

Tutkimusta voisi jatkaa ottamalla käsittelyyn yhden käsittelemistäni aihealueita. Näin pystyttäisiin keskittymään paremmin ja laajemmin yhteen aihealueeseen, ja saamaan siitä enemmän laadukkaampaa tietoa ja vastauksia. Voisin suositella keskittymistä tietotekniseen turvallisuuteen.

LÄHTEET

Ammattiliitto PRO, 2021. Työmatka www-sivut. Haettu 15.9.2021 osoitteesta <https://proliitto.fi/fi/tyoelaman-tietopankki/tyomatka#612c2ff7>

Haastattelu 1. 30.9.2021. Mies 58 vuotta, henkilökohtainen haastatte.

Haastattelu 2. 5.10.2021. Mies 59 vuotta, puhelinhaastattelu.

Haastattelu 3. 9.10.2021. Mies 60 vuotta, henkilökohtainen haastattelu.

Haastattelu 4. 18.10.2021. Nainen 58 vuotta, puhelinhaastattelu.

Haastattelu 5. 19.10.2021. Mies 58 vuotta, puhelinhaastattelu.

Mappingmegan. 2012. Www-sivut. Haettu 25.3.2021 osoitteesta <https://www.mappingmegan.com/top-tips-keeping-money-safe-abroad/>

Metodix. 2020. Pirkko Anttila: Tutkimuksen taito ja tiedon hankinta www-sivut. Haettu 8.9.2021 osoitteesta <https://metodix.fi/2014/05/17/anttila-pirkko-tutkimisen-taito-ja-tiedon-hankinta/>

Nordea. 2020. Vinkit kortin käyttöön ulkomailla. Nordean www-sivut. Haettu 25.3.2021 osoitteesta <https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/palvelumme/maksuluottokortit/vinkit-kortin-kayttoon-ulkomailla.html>

RFID4U, 2021, Cheat-Sheet – RFID Privacy, Safety & Security www-sivut. Haettu 3.5.2021 osoitteesta <https://rfid4u.com/cheat-sheet-rfid-safety-security/>

Pohjola vakuutus. (25.11.2019). Matkavakuutus sinulle ja tavaroillesi. [video].

YouTube. Haettu 6.4.2021 osoitteesta

<https://www.youtube.com/watch?v=YmeO6PIUnQc>

SELTEK. 2017. Electronic Pickpocketing. SELTEK www-sivut. Haettu 25.3.2021 osoitteesta <https://www.seltekinc.com/electronic-pickpocketing-what-to-know/>

Spoken, 2017. Haastattelun lajityypit www-sivut. Haettu 8.9.2021 osoitteesta <https://spoken.fi/2180/>

STM, 2021, Koronatodistus www-sivut. Haettu 15.9.2021 osoitteesta <https://stm.fi/rokotustodistus>

SUPO (2020) Turvallisesti matkalla, [PowerPoint-diat]. SUPO, https://supo.fi/documents/38197657/39761288/Matkustusturvallisuus_Supo_fi.pdf/917a7b2b-5a13-03e9-367a-fa93b02ae91b/Matkustusturvallisuus_Supo_fi.pdf?t=1602666983939 (haettu 25.3.2021)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (17.1.2019). Tavallisimmat terveysvaarat matkoilla – riittääkö, että rokotukset on kunnossa. [video]. Haettu 6.4.2021 osoitteesta <https://www.youtube.com/watch?v=iRe4rP4GXL0&t=95s>

Terveyskirjasto, 2012. Pakolliset rokotukset www-sivu. Haettu 15.9.2021 osoitteesta <https://www.terveyskirjasto.fi/mat00050>

Terveyskirjasto. 2016. Liikenne, matkailijan terveysopas www-sivut. Haettu 6.4.2021 osoitteesta <https://www.terveyskirjasto.fi/mat00014/liikenne>

Terveyskirjasto. 2016. Sairaudet ja lentäminen www-sivut. Haettu 6.4.2021 osoitteesta <https://www.terveyskirjasto.fi/mat00004/sairaudet-ja-lentaminen>

THL, 2021, Ammattilaisten kysymyksiä koronarokotuksista www-sivut. Haettu 15.9.2021 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/rokotteet-ai-ko/koronavirusrokotteet-eli-covid-19-rokotteet-ohjeita-ammattilaisille/ammattilaisten-kysymyksia-koronarokotuksista>

THL, 2021, Koronatodistus www-sivut. Haettu 15.9.2021 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/rokotteet-ja-koronavirus/koronatodistus>

THL, 2021, Koronatodistus www-sivut. Haettu 15.9.2021 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/rokotteet-ja-koronavirus/koronatodistus>

Ulkoministeriö 2021. Etelä-Afrikka: Matkustustiedote www-sivut. Haettu 17.9.2021 osoitteesta <https://um.fi/matkustustiedote/-/c/ZA>

Ulkoministeriö. 2020. Matkustaminen www.sivut. Haettu 6.4.2021 osoitteesta <https://um.fi/matkustaminen>